

OPVOEDING EN ONDERWIS

IS HANDHAVING VAN DE LEDEN VAN DE PARTIJ VAN DEN ARBEID BIJ HET CHR. ONDERWIJS EISCH EN CONSEQUENTIE DER INTERKERKELIJKE SAMENWERKING

III.

6. Het karakter van de school.

Maar nog dringender wordt nu het probleem: Moet dan ons Christelijk onderwijs niet bovenal aan de kinderen des Verbonds den eenig juiste weg wijzen naar de Kerk? Mijn antwoord hierop luidt onomwonden bevestigend. Het moet ons ideaal zijn, dat het zaad der Kerk altijd weer wordt bevestigd naar de plaats waar Christus ononderbroken bezig is zich Zijn gemeente te vergaderen. Daarnaast moeten we streven in alle gemeenschapsbanden die het leven kent. En dus ook in het schoolverband.

Toch is de school er niet in het bijzonder op gericht de kinderen tot mondige leden der Kerk op te voeden. Daarvoor dient het catechetisch onderwijs in de eerste plaats. De school behoort het zaad der kerk in het algemeen te vormen tot burgers, die hun belijdenis weten te beleven in staat en maatschappij. Daarom is inderdaad — zij het dan onder het brengen van offers, wat met samenwerking toch altijd gepaard gaat, ten aanzien van de eenheid in het onderwijs — een gezamenlijk doceren mogelijk van hen die onvoorwaardelijk aanvaarden den grondslag van de Drie Formulieren van Eenigheid, maar in de toepassing ervan in hun kerkelijke praktijk uiteengaan; misschien ook van hen die op bepaalde concrete punten in belijdenis verschillen, zolang als n.l. niet blijkt, dat het verschil op die bewuste punten het aan den dag treden is van een uiteengaan ook in de fundamentele waarheden van ons Christelijk geloof, hetgeen naar mijn meening in verband met de onverbreekbare eenheid van onze Christelijke belijdenis telkens het geval zal blijken te zijn, indien men dit verschil zoo ernstig acht, dat daarom kerkelijke samenwerking onmogelijk is. In zoverre is de kerkelijke belijdenis inderdaad het „principium divisionis“ voor heel ons leven en dus ook voor alle levens„terreinen“.

7. Een minderheidsopvatting?

Volgt uit de boven omschreven doelstelling van de Christelijke school, dat een „opvoeden in de vrees des Heeren“ niets anders kan beoogen op dit terrein dan een onderwijs in de normen die Gods Woord ons stelt voor het staatkundig en maatschappelijk leven, dan rest ons nu de vraag te beantwoorden, door Dr B. in dezen vorm aan de orde gesteld: „hoe kan men het tegenover zijn Heer en Holland verantwoorden, leraren van de school te verwijderen, die begeren de kinderen op te voeden in de vrees des Heeren, maar die van de betekenis van Gods wet voor het politieke en sociale leven een andere opvatting hebben dan de meerderheid?“

We wezen er reeds op dat aan deze uitspraak ten grondslag ligt de gedachte, dat men van een (toevallige?) meerderheidspositie geen misbruik mag maken om de minderheidsopvatting uit te schakelen. Het is ook ten eenen male ongeoorloofd op zulk een wijze op te treden als „Trouw“ aanbeveelt, wanneer hier inderdaad sprake is van een minderheidsopvatting.

De zgn. libertas prophetandi moet onverkort, gelijk in het kerkelijk leven, zoo ook in het schoolleven worden gehandhaafd. Slechts dan heeft men het recht voor zijn overtuiging de alleenheerschappij te eischen, wanneer de tegenovergestelde meening in strijd is met zeer duidelijke uitspraken van Schrift en Belijdenis. Doch aan heeft men niet slechts het recht, maar ook den plicht zulks zonder eenige reserve te doen. Hierbij speelt de kwestie van meerderheid of minderheid in het geheel geen rol. Sinds wanneer is het geoorloofd in zaken des geloofs de kwestie van het getal aan de orde te stellen?

8. Een belijdeniskwestie.

Nu krijgt men den indruk, dat ook Dr B. het verschil tusschen de „aanhangers“ van Schouten en die van Schermerhorn geneigd is van principieelen aard te achten. Wel wordt zijn visie vertroebeld doordat hij deze ook richt naar de praktijk des levens: „de ervaring leert“ — zoo merkt hij o.a. op — „dat kinderen uit een orthodox milieu fel-socialistisch kunnen zijn“; maar sprekend over de veronderstelling van „Trouw“ dat: „de socialistische leraar zijn gif ongestoord zijn leerlingen in kan druppelen“ tracht hij dit bezwaar weg te nemen door de vraag: „Hoe is dat mogelijk op scholen waar de leerlingen merendeels uit gezinnen komen waarin het dagblad en het weekblad „Trouw“ dagelijks of wekelijks voor een behoorlijke dosis tegengif zorgt?“ Dat o.a. de uitdrukking „tegengif“ niet enkel beïnvloed is door de terminologie van „Trouw“ in dezen, wordt m.i. bevestigd door hetgeen even later volgt: „Zelfs al zouden ze tegenover een autoritair leraar niet voor hun mening durven uitkomen, dan is er nog genoeg in de wereld om te weerstand bij de kinderen“ (spatieëring van mij, M.)

Hoe dit ook zij, het zal noodig zijn aan te toonen, dat het lidmaatschap van de P. v. d. A. in strijd is met Schrift en Belijdenis.

Ik moge dan in meer uitgebreiden vorm herhalen, hetgeen ik in een polemiek in het te Kampen verschijnend dagblad „Strijdend Nederland“ van 18 Juli 1946 opmerkte tegenover Dr Gijman van Kampen, lid Gen. Syn. der N. H. Kerk, die mij ervan beschuldigde dat ik „Gods Woord spande voor de kar van de A.R.-propaganda“. Evenzoo immers meent Dr B. dat „Trouw“ de Christelijke school wil gebruiken voor de A.R.-propaganda.

9. Wat zegt de Schrift?

Paulus' vermaning in 2 Kor. 6:14: „Trekt niet een ander juk aan met de ongeloovigen“, luidt in de vertaling van het N.B.G.: „Vormt geen ongelijk span met ongeloovigen“. Dit woord wordt vaak aangehaald ter waarschuwing tegen gemengde huwelijken, en stellig met recht. De strekking ervan is echter veel wijder. Prof. Grosheide¹⁾ omschrijft o.a. aldus: De benaming ongeloovigen zegt „dat zij vreemd, ja vijandig staan, vgl. va 15, tegenover het Christelijk geloof, misschien zelfs dat zij gewelgerd hebben het te aanvaarden. Zij kennen Christenen (want die stellen zich met hen in verbinding), maar gelooven niet, wat zij gelooven, verwerpen dus den Christus. De Korinthiërs hebben met zulke heidenen nog niet ten volle gebroken, zij meenen, dat er tusschen hen en de heidenen wel arbeidsgemeenschap kan zijn. Het gevolg was, als steeds, dat in de gemeenschap de ongeloovigen den toon aangaven en de Korinthiërs tot zonde brachten“.

Welnu, wat ten aanzien van de ongeloovigen te Korinthe nog met een zekere reserve moet worden gezegd („misschien..... geweigerd hebben te aanvaarden“) dat geldt Anno Domini 1947 ten volle van de Humanisten. Kennen deze Humanisten den Christus niet? Stellig wel. Zij erkennen de zegenen die het Christendom met zich bracht. Maar zij wenschen naastenliefde, gerechtigheid en waarheid niet te fundeeren op het geloof in Christus. Zij willen wel een program van beginselen opstellen samen met Christenen, maar..... de absolute eisch van het Christendom, de erkenning van het goddelijk gezag der Schrift en van Jezus Christus als den eenigen en volkomen verlosser van heel ons leven mag daarin niet vermeld.

Met recht wees dan ook eenigen tijd geleden A. Keizer er op²⁾, dat de verantwoordelijkheid der volkeren die leven temidden van kerken en bijbels, die grootendeels nog gedoopt zijn zoo ontzaglijk groot is. „Zij kennen God en vloeken dan ook in hun afval..... Daarom is het Humanisme, waarin de mens als God zit, zo hovaardig. Heel anders dan b.v. de zonnecultus, waarin de mens zich nog klein voelt tegenover de machten der natuur. De Westerse volken in afval kennen de Bijbel en brengen daarom valse profetie voort op alle levensterreinen. Ze zullen straks alles willen horen, uitgezonderd het spreken uit de Bijbel“.

(Spatieëring van mij, M.) Doch luisteren we naar de argumenten, waarmee Paulus zijn vermaning „geen ongelijk span te vormen met ongeloovigen“ aandringt: „want wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid? en wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis?“

En wat samenstemming heeft Christus met belial? Of wat deel heeft de geloovige met den ongeloovige?

Of wat samenvoeging heeft de tempel Gods met de afgoden? Want gij zijt de tempel des levenden Gods“.

Naar aanleiding van deze laatste woorden merkt Prof. Grosheide op: „Dat er tusschen de gemeente, die de tempel Gods is, en de afgoden, die de ongeloovigen symboliseeren, geen samengaan kan zijn, ligt in den aard der zaak. Heel de Schrift predikt, dat alle afgoden een gruwel zijn in de oogen Gods. Er kan geen grooter gruwel worden gepleegd, dan afgodsbeelden brengen in den tempel des Heeren, 2 Kor. 21 vs 4 vlg. Zoo handelt de gemeente, wanneer ze zich met de apostol (ongeloovigen) op één lijn stelt“³⁾.

Zoo oordeelt God in Zijn Woord over het samenwerken van geloovigen en ongeloovigen op de manier van twee runderen, die eenzelfde ploeg trekken: het is een gruwel voor God, verontreiniging van de plaats die Hij Zich tot woonstede verkoort.

H. M. MULDER.

¹⁾ In zijn commentaar, Bottenburg, 1939, pag. 235.

²⁾ In een artikel: „Anti-revolutionair—Anno Domini 1946“ in „Strijdend Nederland“ van 21 Juni 1946.

³⁾ A.w., pag. 239.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

ART. XIII K.O.

Op initiatief van den Kerkeraad van Roodeschool kwamen 19 Maart j.l. te Winsum bijeen een aantal kerken uit de Classis Warffum, ter bespreking van een ontwerp-regeling voor onderlinge samenwerking inzake Art. 13 K. O.

Deze kerken hebben tegen het plan-Wijn het bezwaar van te groote fondsvorming en te massalen opzet, waardoor de barz van den Emeritus-predikant aan de plaatselijke gemeente geschaad kan worden.

Na bespreking kon men de volgende regeling aanmerkelijk vaststellen (welke nog door de diverse kerkeraaden zal worden aangenomen):

Art. 1. Ondergeteekende Geref. Kerken zijn van oordeel, dat zij het best kunnen voorkomen, dat zij in ongelegenheid geraken a.s. haar D. d. W. emeritus wordt, of als hij komt te overlijden en een weduwe of (en) weezen nalaat, en door beroeping van een nieuwen D. d. W. haar jaarlijksch budget aanmerkelijk stijgen zal — door die meerdere lasten gezamenlijk te dragen.

Art. 2. Zij verbinden zich die lasten te dragen naar een omslagatseel, waarbij gelijkelijk rekening wordt gehouden met het tractement van den dienstdoenden predikant en het ledental der gemeente.

Art. 3. Aan een Kerk wordt, zoodra en zolang in een door emeriteering of overlijden ontstane vacature is voorzien, uitgekeerd 3/5 deel van het tractement, dat het laatst genoten is; wanneer het betreft de verzorging van zijn weduwe 2/3 deel hiervan (2/3 van 3/5 dus); in beide gevallen verhoogd met f 200.— voor elk minderjarig kind, dat zelf niet in zijn onderhoud kan voorzien.

Art. 4. Wanneer deze samenwerking door één der Kerken verbroken wordt, is die Kerk verplicht nog gedurende 3 jaren den laat mede te dragen, zonder zelf recht op uitkeering te hebben. Alleen wanneer 2/3 der samenwerkende Kerken daarin toestemt, kan zulk een Kerk van die verplichting worden ontheven.

Art. 5. Andere Kerken kunnen ten allen tijde tot deze samenwerking toetreden, tenzij 2/3 der samenwerkende Kerken hiertegen bezwaar maakt en voor toetreding bijzondere voorwaarden stelt.

Art. 6. De samenwerkende Kerken beslissen van jaar tot jaar op welke wijze de te ontvangen en uit te keeren gelden zullen worden beheerd, en hoe deze regeling in bijzondere gevallen zal worden uitgevoerd.

De vergadering besloot deze regeling ter kennis te brengen van de Kerken — voorloopig nog — in de 3 Noordelijke Provincies, en voorts opname van deze regeling te verzoeken aan de redacties van „Kerknieuws“, „De Reformatie“ en „Geref. Kerkbode“ (v. h. Noorden des lands).

Uithuizen.

C. P. PLOOY.

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater,

De vraag wordt wel eens opgeworpen: zou, als de binding van een bepaalde opvatting omtrent verbond en doop werd opgeheven, de weg tot hereeniging, wat nu gescheurd werd, niet weer openstaan?

Zou dan niet kunnen terugkeren de toestand voor dien tijd, toen wij, ondanks verschil van meening nog rustig samenleefden?

Ik meen van neen. Althans wat de tweede vraag betreft.

De weg tot hereeniging werd wel weer vrij, doch onder deze voorwaarde, dat daarop geen statktselen werden gezet, die een dege bespreking der gerezen verschillen zouden kunnen beletten.

Ik ontving een belangrijk geschrift, ter kennismaking en beoordeeling, uitgegeven door het perscomité der geref. kerk, art. 31 K.O. te Enschedé. Dit doet haast aan als een pleonasmie, maar wij werden daar al aan gewoond. Het werkje, het telt 87 flinke bladzijden, is geschreven door den heer Oldenhof, een man uit den handel, een trouwe voorvechter voor het zuiver en gehoorzaam bewaren der gereformeerde belijdenis.

Hij behandelt in zijn boek het onder ons nu levend dogmatisch conflict.

En ds Vogel, die een woord vooraf ten beste gaf, merkt daarin op, dat de schrijver duidelijk doet zien, hoe dit conflict de kern raakt van het Gereformeerd bijden.

Zoo is het ook, en als dit waar is, dan zouden wij zeer ongehoorzaam en onvoorzichtig zijn om over deze dingen te zwijgen terwille van een eenheid, die dan tegen het Woord Gods zoude zijn en onze kerken en ons volk groote schade zoude berokkenen.

Verskil in beschouwing omtrent een en ander zal er ook onder ons altijd wel blijven, zolang ten minste de dingen van de hoogste orde ons niet onverschillig worden. Hier in ons gewest wordt menigmaal gezegd door menschen, die over het conflict niet durven nadenken, omdat zij hun rust en het slaappilletje, dat hun domine hen gedurig doet slikken, te lief hebben: ik wil er niet van hooren.

Dat is heel, heel erg. Want het gaat toch om de gehoorzaamheid aan Woord en Belijdenis.

Zolang er belangstelling daarvoor is en studie, onder de theologen, en onder ons allen, zolang zal er ook gestreden worden over allerlei opvattingen. Dat kan, gezien ons begrensde kennen en onze neiging om telkens weer af te dwalen van den juiste weg, niet anders. Wij moeten op elkander heel nauwkeurig blijven toezien. De Schriftuurlijke liefde is niet blind, maar maakt zeer scherp ziende. En zij kan hard zijn in het oordeel en in den strijd. Omdat zij behouden wil, behouden voor zich zelf en voor de broeders en

zusters. W
ontzien. E
hebben. P
zijn zij, d
aan. Wij h
beganen s
Als ik
hoorde ik
En de hoc
Het is v
lijken krin
Nog onlu
schoolbla
dat zij
door een
Ik dach
Het gas
selen, als
voor dwa
meest gel
elken dag
meest beg
van zich
heid en v
Vrijheid
lijdenis v
Woord G
van schri
waard bli
van eenv
zoek, wa
al trapt h
Wij wor
neer wij
ling. Dan
hoogstaar
Natuurlij
ter drage
begrip. Z
gemeenig
zien, met
Broederlij
eerlijk en
Zij kan
woord, al
begeeren.
Welnu,
meerde l
worden d
is dan oc
wordt op
der ginge
stelde di
helderhe
En zul
reid. Dae
schriftelij
ders stan
Een ge
onderling
sens is.
Dat is
tijd noot
niet.
Maar h
en vrije
teele ding
slag voor
en mon
praten w
vaak gew
gevoerd,
was geko
woord ui
als ging
Als du
zoorbere
schillen a
ang voo
elingen
rent het
Daar
lat de b
en de
ynode d
soren en
Waaro
geeren?
vaaracht
voor de
tan het
mdat hij
geven ve
geloofs.
En w
orde een
heid, niet
lie bewi
ds hij d
teel erg
Ik ver
mtrent
hans om
ter ons
De sch
studie, a